

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimus v. 2024–2035

KH 25.03.2019 § 71 Kansallisen kaupunkipolitiikan yksi muoto on MAL-sopimusmenettely, joissa Suomen suurimpien kaupunkiseutujen ja valtion kesken sovitetaan yhteen kaupunkiseutujen tärkeimpiä maankäyttöön, asumiseen ja liikenteen järjestämiseen liittyviä kysymyksiä. Sopimuksissa voi lisäksi olla palveluihin ja elinvoiman edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. MAL-sopimusmenettelyn tarkoituksena on vahvistaa kaupunkiseudun kuntien välistä yhteistyötä ja toisaalta syventää kaupunkiseudun ja valtion kumppanuutta. Tyypillisesti sopimukset sisältävät tavoitetoimia, jotka liittyvät joukkoliikenteeseen, maankäyttöön ja asuntotuotantoon, asemaseutujen ja ratapihojen kehittämiseen, lentoliikenteen kehittämiseen, valtion maanteiden ja rata-yhteyksien kehittämiseen, digitaalisten sovellusten hyödyntämiseen, ilmastokysymyksiin yms.

MAL-sopimusmenettelyyn mukaan pääseminen on yksi Jyväskylän kaupungin edunvalvontasuunnitelman kärki. MAL-sopimukset koskevat tällä hetkellä pääkaupunkiseudun lisäksi Turun, Tampereen ja Oulun kaupunkiseutuja. Nykyiset MAL-sopimukset päättyvät vuoden 2019 lopussa. Sopimusmenettelyn jatko ja mahdollinen laajentaminen linjataan seuraavan hallituksen hallitusohjelmassa.

Jyväskylän, Hankasalmen, Laukaan, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan, Uuraisten ja Äänekosken yhteistyönä on valmisteltu liitteenä oleva sopimus, joka ilmaisee Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien yhteisen tahtotilan ja valmiuden MAL-sopimusmenettelyyn liittymisestä, mikäli valtio päättää laajentaa menettelyä Jyväskylän seudulle. Hyväksymisen jälkeen sopimus toimitetaan hallitusneuvottelujen osapuolille. Samalla käynnistetään maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelyjä koskevien sisältökysymysten kartoitus kuntien yhteistyönä. Työn lopputuloksena on tarkoitus laatia yhteistyössä ministeriöiden kanssa Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-aiesopimus.

(Valmistelija kaupunginjohtaja Matti Tuononen, puh. 020 632 2010)

Hallintojohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan sopimuksen ja valtuuttaa kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sen.

Päätös: Hyväksyttiin.

- - - - -

KH 03.05.2021 § 147

Valtion ja Jyväskylän seudun kuntien kesken on 21.4.2021 saavutettu neuvottelutulos Jyväskylän kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksesta eli MAL-sopimuksesta vuosille 2021-2031. Neuvottelutulos on julkistettu 29.4.2021.

Sopimuksen osapuolina ovat valtion puolelta ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Keski-Suomen ely-keskus sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Kunnista mukana ovat Jyväskylä, Hankasalmi, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski.

MAL-sopimuksen taustalla on edellä mainittujen Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteinen tahto kehittää seutua sekä sitoutua kehittämistä koskeviin yhteisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Näillä toimenpiteillä luodaan edellytyksiä monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteensovittamiselle ja kehittämiselle.

MAL-sopimuksia on tehty eri kaupunkiseuduille vuodesta 2012 alkaen, mutta tämä on ensimmäinen Jyväskylän seudulle tehtävä sopimus. Samaan aikaan on saavutettu neuvottelutulokset myös Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduilla. Näiden myötä MAL-sopimusten piirissä on yhteensä jo 55 % Suomen väestöstä.

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen valmistelussa on tunnistettu kahdeksan sopimuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeintä ja vaikuttavinta toimenpidekokonaisuutta (ankkurikonaisuutta), jotka ovat seuraavat:

- 1) Jyväskylän seudun MAL-kehityskuva;
- 2) Keskustojen maankäytön, liikenteen ja asumisen yhteensovittaminen;
- 3) Julkisen henkilöliikenteen kehittäminen;
- 4) Seudun kävely- ja pyöräilyolosuhteiden kehittäminen;
- 5) MAL-tiedolla johtaminen;
- 6) Asumisen politiikka;
- 7) Ekologinen ja kestävä rakentaminen ja asuminen; ja
- 8) Seutukeskuksen elinvoimaisuuden ja saavutettavuuden kehittäminen.

Sopimuksen tavoitetila on vuodelle 2031, mutta konkreettiset toimenpiteet koskevat vuosia 2021-2023. Sopimusta tarkistetaan eduskuntavaalikausittain.

Vuosille 2021-2023 on määritelty seudun ja valtion yhteisiä toimenpiteitä sekä seudun kuntien yhteisiä ja kuntien omana työnä tehtäviä asioita. Vuosina 2021-2023 keskeisiä yhteisiä toimenpiteitä ovat erityisesti seudun MAL-kehityskuvan laatiminen, selvitys tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen toimivalta-alueen laajentamisesta koko MAL-sopimusalueelle sekä MAL-tiedolla johtamiseen liittyvät toimenpiteet, kuten yhteisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen ajantasaisen MAL-tilannekuvan muodostamiseksi. Liikennejärjestelmän kehittämisessä painopiste on kestävä liikunnan edistämiseksi yhteistyössä valtion kanssa.

Saavutetun neuvottelutuloksen mukainen sopimusehdotus tulisi kunkin osapuolen ottaa nyt hyväksymiskäsittelyyn omassa päätöksentekojärjestelmässään. Sopimus tulee voimaan, kun kukin kunta ja valtioneuvosto on sen hyväksynyt.

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmässä on 30.4.2021 todettu, että kuntien hyväksymiskäsittelyn tulisi valmistua toukokuun loppuun mennessä, jotta sopimus voidaan valtion toiveen mukaisesti allekirjoittaa ennen kesälomia.

Jotta Äänekosken kaupunki voi hyväksyä sopimuksen muiden osapuolten kanssa yhteensopivalla aikataululla, tulisi kaupunginhallituksen käsitellä asia lisälistalta 3.5.2021. Tämän jälkeen myös valtuusto voi käsitellä asian lisälistalta 3.5.2021.

Esityslistan liitteet:

- Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimusehdotus
- MAL-sopimuksen esittelyaineisto

Valmistelija	Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Tuononen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto: <ol style="list-style-type: none">1) hyväksyy Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen vuosille 2021-2031 liitteenä olevan sopimusehdotuksen mukaisesti; ja2) määrää kaupunginjohtajan yksin allekirjoittamaan edellä kohdassa 1 tarkoitetun sopimuksen kaupungin puolelta ja tarvittaessa hyväksymään siihen teknisiä tarkennuksia ennen allekirjoitusta.
Päätös	Hyväksyttiin.

- - - - -

Merkittiin, että tämä asia käsiteltiin kokouksen kahdeksantena asiana.

- - - - -

KVALT 03.05.2021 § 48

Kaupunginhallitus päättää ehdotuksestaan valtuustolle 3.5.2021 ennen valtuuston kokousta pidettävässä kaupunginhallituksen kokouksessa. Kaupunginhallituksen ehdotus jaetaan valtuutetuille ennen valtuuston kokouksen alkamista ja lisäksi esitellään kokouksen aikana.

Kaupunginhallitus on päättänyt ehdotuksestaan 3.5.2021 pidetyssä kokouksessa.

Kaupunginhallituksen päätösehdotus

Valtuusto:

- 1) hyväksyy Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen vuosille 2021-2031 liitteenä olevan sopimusehdotuksen mukaisesti; ja
- 2) määrää kaupunginjohtajan yksin allekirjoittamaan edellä kohdassa 1 tarkoitetun sopimuksen kaupungin puolelta ja tarvittaessa hyväksymään siihen teknisiä tarkennuksia ennen allekirjoitusta.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkittiin, että kaupunginjohtaja Matti Tuononen selosti asiaa kokouksessa.

KH 07.10.2024 § 240
591/00.04.01/2021

Yleistä

Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien ja valtion välillä on 9.9.2024 saavutettu neuvottelutulos maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksesta eli MAL-sopimuksesta vuosille 2024–2035. Valtioneuvoston talouspoliittinen ministerivaliokunta on 23.9.2024 puoltanut kaikkien seitsemän MAL-seudun sopimusehdotuksia.

Sopimuksen voimaantulo edellyttää sopimusehdotuksen hyväksyntää kunnissa ja valtioneuvostossa.

Sopijaosapuolet

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimusprosessissa mukana ovat Hankasalmen kunta, Jyväskylän kaupunki, Laukaan kunta, Muuramen kunta, Petäjäveden kunta, Toivakan kunta, Uraisten kunta ja Äänekosken kaupunki. MAL-sopimuksen valmistelua seudulla on ohjannut kunnanjohtajista ja kunnanhallitusten puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä.

Valtion puolesta sopijaosapuolina ovat ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Sopimuksen tavoitteet ja toimenpiteet

MAL-sopimuksessa määritellään seudun kuntien ja valtion yhteinen tavoitetila ja kehityspolku maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisessä seuraavalle 12 vuodelle (2024–2035) sekä konkreettiset toimenpiteet seuraavalle neljälle vuodelle (2024–2027). Sopimus päivitetään neljän vuoden välein. Tämä MAL-sopimus on järjestyksessään seudun toinen MAL-sopimus. Valtion puolelta

sopimuksen lähtökohtina ovat muun muassa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteet.

Sopimusehdotus koostuu yhteensä 24 toimenpiteestä vuosille 2024–2027 jaoteltuna neljän pääteeman alle seuraavasti:

- Seudullisen suunnittelun ja tietopohjan kehittäminen;
- Kestävä ja vähäpäästöinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä;
- Asuminen ja elinympäristön laatu; ja
- Seudun elinvoimaisuus.

Näiden joukossa on sekä valtion ja seudun kuntien yhteisenä työnä edistettäviä toimenpiteitä että seudun kuntien keskinäisenä ja kuntien omana työnä edistettävää. Seudun kuntien valtuustoissa vuonna 2023 hyväksytyt Jyväskylän seudun MAL-kehityskuva toimii keskeisenä asuntotuotantoa ja työpaikkarakentamisen sijoittumista sekä liikennejärjestelmän kehittämistä ohjaavana välineenä.

Seudun Linkki-joukkoliikenteen toimivalta-alue on laajentunut vuoden 2024 alusta kattamaan lähes koko kaupunkiseudun. Nyt alkavalla kaudella päivitetään Linkki Tulevaisuuteen 2030 -kehittämisohjelman huomioiden lähijunaliikenteen mahdollisuudet. Sopimus sisältää Euroopan unionin Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan TEN-T-asetuksen ja vaihtoehtoisia polttoaineita koskevan AFIR-asetuksen mukaisia toimenpiteitä vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran laajentamisesta sekä toimenpiteitä liikenteen digitalisaation edistämisestä. Seudun kunnat tiivistävät yhteistyötään myös tiedonhallinnassa ja tiedolla johtamisessa.

MAL-sopimuksilla pyritään varmistamaan kaupunkiseutujen kasvun ja saavutettavuuden edellytykset. Keskeisiä keinoja ovat riittävä asuntokaavoitus, tarpeita vastaava asuntotuotanto sekä kasvua tukevat infrastruktuuri-investoinnit. Seudun kuntien tavoitteena on 5 000 asuntoa vuosina 2024–2027.

Sopimusehdotuksessa valtio ja Jyväskylän kaupunki sitoutuvat MAL-sopimuksen tavoitteita monella tapaa toteuttavan valtatie 4 Palokan kohdan hankekokonaisuuden toteuttamiseen vuosina 2025–2027. Sopimusehdotuksessa Jyväskylän kaupunki ja valtio sitoutuvat kehittämään yhteistyössä myös Jyväskylän ratapihaa, valtatie 9 ja yhteyksiä Jyväskylän ydinkeskustasta Lutakkoon siten, että rautatien estevaikutus vähenee ja ydinkeskustan ja Lutakon välille alueita yhdistävän kansirakenteen toteuttaminen voisi käynnistyä 2030-luvun alkupuolella. Sopimus sisältää maininnat seudun saavutettavuuden kannalta tärkeiden valtatie- ja rautatieyhteyksien (vt 4, vt 9 ja Tampere–Jyväskylä-rata) kehittämisestä seudun prioriteetteina valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa huomioitavaksi.

Sopimuksen suora taloudellinen tuki seudulle

Sopimuksessa valtio osoittaa Jyväskylän seudun liikennehankkeisiin yhteensä 16 miljoonaa euroa seuraavasti:

- **Vt 4 Palokan kohta.** Vuosina 2025–2027 toteutettavan hankekokonaisuuden kustannusarvio on yhteensä 26,5 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on yhteensä 15,5 miljoonaa euroa ja Jyväskylän kaupungin 11,0 miljoonaa euroa. Hankekokonaisuus muodostuu valtatie 4 eritasoliittymien, maantien 16685 (Palokanorsi) sekä nykyisten maanteiden 16685 (Ruokkeentie) ja 16687 (Saarenmaantie) parantamisesta. Hankkeesta laaditaan erilliset suunnittelu- ja toteutus sopimukset osapuolten kesken.
- **Valtion väyläverkon pienet parantamishankkeet.** Valtio osoittaa yhteensä 0,5 miljoonaa euroa vuosina 2025–2028 valtion väyläverkon pieniin parantamishankkeisiin. Painopiste on liikenneturvallisuutta, kestäväää liikkumista, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä muita MAL-sopimuksen tavoitteita palvelevien liikennehankkeiden suunnitteluvalmiuden edistämässä. Hankekokonaisuus rahoitetaan valtion ja kuntien kesken kustannusten jakosuhteella 50/50. Edistettävistä hankkeista sovitaan jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä seudun kuntien, Väyläviraston ja ely-keskuksen yhteistyönä osana MAL-sopimuksen toimeenpanoa.

Lisäksi sopimus sisältää 8,2 miljoonaa euroa joukkoliikenteen perustukea vuosina 2024–2027. Sopimuksella vahvistetaan joukkoliikenteen viranomaisalueen laajentumista tukeva siirtymäajan valtion tuki vuosina 2024–2027 (800 000 €/vuosi, sisältyy em. kokonaissummaan). Siirtymäajan tuki korvaa toimivalta-alueeseen liittyneille uusille kunnille ely-keskuksen aiemman maksaman valtionavustuksen.

Valtio ja seudun kunnat sitoutuvat MAL-sopimuksella toteuttamaan ja edistämään sopimukseen kirjattuja toimenpiteitä. Sopimuksen toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisesta laaditaan vuosittain seurantaraportti ja se käsitellään sopimusosapuolten yhteisessä seurantakokouksessa.

Liitteet

Esityslistan liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Ehdotus Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimukseksi vuosille 2024–2035 (päivätty 9.9.2024); ja
- MAL-sopimuksen esittelyaineisto.

Valmistelija

Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto:

- 1) hyväksyy Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen vuosille 2024–2035 liitteenä olevan sopimusehdotuksen (päivätty 9.9.2024) mukaisesti; ja
- 2) määrää kaupunginjohtajan yksin allekirjoittamaan edellä kohdassa 1 tarkoitetun sopimuksen kaupungin puolelta ja tarvittaessa hyväksymään siihen teknisiä tarkennuksia ennen allekirjoitusta.

Päätös

Hyväksyttiin.
